

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
HALK SAĞLIĞI
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TOKSİKOLOJİ LABORATUVARI

PR16/TOK

NUMUNE KABUL PROSEDÜRÜ

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
HALK SAĞLIĞI
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

YAYIN TARİHİ/NO: 31.05.2024/00

REVİZYON TARİHİ/ NO: 00/0000/00

TOK / NUMUNE KABUL PROSEDÜRÜ

1- AMAÇ VE KAPSAM

Halk Sağlığı Referans Laboratuvarları Daire Başkanlığı, Ulusal Halk Sağlığı Referans Laboratuvarı Toksikoloji Laboratuvarına İl Sağlık Müdürlükleri, Savcılıklar ve Hastanelerden gelen resmi numunelerin belirlenen numune kabul kriterlerine uygun olarak kabulünü amaçlar.

Halk Sağlığı Referans Laboratuvarı Toksikoloji Laboratuvarına gelen numunelerin, numune kabul birimi tarafından, numune kabul kriterlerine göre kabulünden laboratuvarlara teslim edilmesine kadar geçen tüm aşamaları kapsamaktadır.

Toksikoloji Laboratuvarı bu prosedürde ve Numune Kabul işlerinde HSRLDB’da kullanılmakta olan TS EN ISO 17025 Kalite Sistemi dokümanlarından da yararlanır.

2-TANIMLAR VE KISALTMALAR

- 2.1. HSGM:** Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü
- 2.2. HSRLDB:** Halk Sağlığı Referans Laboratuvarları Daire Başkanlığı,
- 2.3. UHSRL Sorumlusu:** Ulusal Halk Sağlığı Referans Laboratuvarı Sorumlusu
- 2.4. TOK:** Toksikoloji Laboratuvarı
- 2.5. TOK Sorumlusu:** Toksikoloji Laboratuvarı Sorumlusu
- 2.6. Üst Yönetim:** Halk Sağlığı Referans Laboratuvarları Daire Başkanı, UHSRL Sorumlusu
- 2.7. Müşteri:** Laboratuvarların deney/analiz hizmetlerinden yararlanmak isteyen her türlü resmi kurum/kuruluşlar
- 2.8. Deney/Analiz:** Ulusal Halk Sağlığı Referans Laboratuvarında kontrol, tanı, araştırma, referans ve danışmanlık hizmetlerine yönelik laboratuvarlarda ulusal/uluslararası standart metotlar veya standart olmayan/işletme içi metotlar ile gerçekleştirilen faaliyet
- 2.9. Numune (Klinik Dışı):** Toksikoloji Laboratuvarında deney/analizi gerçekleştirilen (su ve gıda) klinik dışı örnekler
- 2.10. Numune (Klinik):** Laboratuvarlarda analizi gerçekleştirilen biyolojik örnekler (kan, serum, plazma, idrar)
- 2.11. Numune Dokümanları:** Numune ile ilgili tüm belgeler
- 2.12. Mühürlü Numune:** Kamu kurum/kuruluşlarınca deney/analiz için gönderilecek numunelerin ilgili laboratuvara kabulüne kadar güvenliğinin sağlanması amacıyla kullanılan

HAZIRLAYAN

KONTROL EDEN

ONAYLAYAN

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
HALK SAĞLIĞI
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

YAYIN TARİHİ/NO: 31.05.2024/00

REVİZYON TARİHİ/ NO: 00/0000/00

TOK / NUMUNE KABUL PROSEDÜRÜ

kurşun, plastik, mum gibi malzemelerden yapılmış ve/veya ait olduğu kurumun özel işaretini taşıyan mühürlü numuneler

2.13. Soğuk Zincir: Numunenin alındığı andan deney/analize kadar geçen sürecin her aşamasında özelliklerini koruyabilmesi için sağlanması gereken muhafaza/saklama (+2 °C ile +8 °C arası) sıcaklık koşulları

2.14. LBYS: Laboratuvar Bilgi Yönetim Sistemi

3.SORUMLULUKLAR

3.1. Numunelerin ekte yer alan numune kabul kriterlerine uygunluğunun kontrolü, LBYS sisteminde numunelerin kayıt edilmesi, protokol numarası verilmesi, deney/analiz parametrelerinin tanımlanması, numune üzerinde gerekli etiketlemelerin yapılması, numunelerin ilgili laboratuvara sevki/dağıtımının yapılmasından **Numune Kayıt Kabul Birimi**,

3.2. Numunelerin, Numune Kayıt Kabul Biriminden ilgili laboratuvarlara dağıtımı, numune ile birlikte evrak/dokümanlarının bir nüshasının laboratuvar personeline teslim edilmesi, numunenin evrak/dokümanlarının muhafaza ile evrak ve ofis işlemlerinin yapılması için Ofis ve Evrak İşleri Birimine teslim edilmesinden **Evrak ve Numune Dağıtım Personeli**,

3.3. Laboratuvarlarda numunelerin teslim alınması ve numune kabul kriterlerine göre uygunluğunun tekrar kontrol edilmesi işlemlerinden **Analist Yardımcısı/Analist/Laboratuvar Sorumlusu**,

3.4. Numunelere ait evrak/dokümanların muhafaza edilmesi, evrak ve ofis işlemlerinin yapılmasından **Ofis ve Evrak İşleri Birimi**,

3.5. Halk Sağlığı Referans Laboratuvarı Toksikoloji Laboratuvarına getirilen numunelerin numune kabul kriterlerine uygun olması, gerekli tüm numune evraklarının Numune Kayıt Kabul Birimine teslim edilmesi, gerekli evrak/dokümanların doldurulması ve deney/analiz ücretlerinin yatırılması işlemlerinden **Müşteri** sorumludur.

4-UYGULAMALAR

HSRLDB personeline çalışan taahhütnamesi imzalanmış olup, personelce müşteri mülkiyeti korunur ve gizliliği sağlanır; PR17/TOK Tarafsızlık ve Gizlilik Prosedürü gerekleri uygulanır.

Resmi yolla gelen numuneler kabul edilir ve numunelerin deney/analizleri, ücret karşılığında yapılır.

HAZIRLAYAN

KONTROL EDEN

ONAYLAYAN

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
HALK SAĞLIĞI
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

YAYIN TARİHİ/NO: 31.05.2024/00

REVİZYON TARİHİ/ NO: 00/0000/00

TOK / NUMUNE KABUL PROSEDÜRÜ

Numune kabul kriterlerine uymayan ve Numune Kayıt Kabul Birimi tarafından kabul edilmeyen numunelerin aylık olarak F136-17025 Numune Kabul Edilmeme Nedenleri Tablosu Formu ile UHSRL sorumlusu onayına sunularak kayıt altına alınır.

4.1. HSRLDB'ye gelen numune çeşitleri:

- ✓ Adli soruşturma kapsamında gönderilen biyolojik numuneler (kan, serum, idrar)
- ✓ Adli soruşturma kapsamında gönderilen gıda ve su numuneleri
- ✓ Hastanelerden gönderilen biyolojik numuneler (kan, serum, idrar)

4.2. Deney/Analiz Grubuna Göre Numune Çeşitleri:

4.2.2. Toksikolojik Deney/Analizi İçin Gelen Numune:

Klinik Dışı Numune: Toksikolojik analiz amaçla gönderilen su ve gıda numuneleri

Klinik Numune: Toksikolojik analiz amaçla (ağır metal analizleri, alkol ve metabolit analizleri, ilaç etken madde analizleri, pestisit analizi) gönderilen biyolojik (kan, serum, idrar) numuneler

4.3. Numunelerin Teslim Alınması

4.3.1. Numuneler kargo veya resmi görevli müşteri tarafından Numune Kayıt Kabul Birimine ulaştırılır.

4.3.2. Halk Sağlığı Referans Laboratuvarı Toksikoloji Laboratuvarına gelen numuneler, Numune Kayıt Kabul Birimi tarafından teslim alınır.

4.3.3. Mesai dışı çalışma, birden fazla kişinin kimyasal maddeye maruz kalması sonucu ortaya çıkan zehirlenme vaka durumlarında yapılır. Gelen numunelerle ilgili deney/analiz isteği tutanak ve resmi yazı ile yapılır. Gelen numune ve evraklar Numune Kayıt Kabul Birimi tarafından teslim alınır ve laboratuvara kayıt/sevk işlemleri LBYS üzerinden gerçekleştirilir. F104/15189 ...yılı...ayı İcapçı Listesi formunda tanımlı analist tarafından analizler gerçekleştirilir.

Mesai dışı çalışma süresi F105/15189 icapçı Çalışma ve İzin Formuyla kayıt altına alınır.

4.3.4. Zehirlenme ve salgın durumlarında analiz sonuçlarını etkileyecek hususlar hariç (pıhtılı, hemolizli, yetersiz miktar vb.) numune kabul kriterleri aranmaz ve numune kabul kriterlerine uymayan numunelerin analiz raporlarında bu durum belirtilir.

4.3.5. F152-17025 Mesai Dışı Numune Teslim Alma Formuna kayıt edilen bilgilerin LBYS kayıtları Numune Kayıt Kabul Birimi tarafından yapılır.

HAZIRLAYAN

KONTROL EDEN

ONAYLAYAN

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
HALK SAĞLIĞI
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

YAYIN TARİHİ/NO: 31.05.2024/00

REVİZYON TARİHİ/ NO: 00/0000/00

TOK / NUMUNE KABUL PROSEDÜRÜ

4.3.6. Halk Sağlığı Referans Laboratuvarı Toksikoloji Laboratuvarına birden fazla kişinin kimyasal maddeye maruz kalması sonucu ortaya çıkan zehirlenme vaka durumları ve salgın durumu dışında gelen rutin deney/analiz numuneleri mesai saatleri içerisinde kabul edilir.

4.3.7. Müşteri ile yapılan yazılı sözleşme Numune Kabul Müşteri Gizliliği sözleşmesi yerine geçer.

4.4. Numunenin Dış Ambalajının Kontrolü

4.4.1. Kargo ile gelen numuneler teslim alınarak F95-17025 Kargo/Kurye Numune Kabul Defterine kayıt edilir.

4.4.2. Numune Kayıt Kabul Birimi tarafından teslim alınan numune ambalajının açılmış, yırtılmış, delinmiş, ezilmiş, ıslanmış vb. hasarın olup olmadığının kontrolü yapılır.

4.4.3. Numune ambalajında, deney/analizleri olumsuz yönde etkileyecek bir hasar tespit edildiğinde deney/analizle ilgili laboratuvar sorumlusunun görüşü alınarak F74-15189 Numune İade Formu düzenlenir. Formun bir nüshası müşteriye verilir. Kargo/posta ile gelen ve numunede hasar tespit edildiğinde müşteri CT02 İletişim Talimatına göre bilgilendirilir, F30-15189 Görüşme Tutanağına kayıt edilir, F74-15189 Numune İade Formu ile iade edilir.

4.5. Mühürlü Ambalajların Kontrolü

4.5.1. Resmi olarak gönderilen mühürlü numuneler, aşağıda tanımlanan mühürlü kutu/kap/torba içerisinde teslim alınır:

- ✓ Orijinal Ambalaj
- ✓ Plastik/ Bez Torba
- ✓ Plastik/ Teneke/ Karton Kutu
- ✓ Kese Kâğıdı/Zarf
- ✓ Cam/ Medikal Plastik Numune Kavanoz
- ✓ Pet Şişe
- ✓ Rafya Çuval
- ✓ Strafor ambalaj
- ✓ Biyolojik örnek İkili Taşıma Kabı (Kısa mesafe)
- ✓ Biyolojik örnek Üçlü Taşıma Kabı (Kargo ve uzun mesafe)

HAZIRLAYAN

KONTROL EDEN

ONAYLAYAN

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
HALK SAĞLIĞI
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

YAYIN TARİHİ/NO: 31.05.2024/00

REVİZYON TARİHİ/ NO: 00/0000/00

TOK / NUMUNE KABUL PROSEDÜRÜ

Yukarıda belirtilen kutu/kap/torba dışında herhangi bir ambalajın kullanıldığı durumlarda malzeme LBYS kayıt edilir ve malzeme analiz raporlarında belirtilir.

4.6. Mühür Kontrolü

4.6.1. Resmi kuruluşlardan gelen numunelerin kendi kuruluşlarına ait özel mühürleri bulunabilir. Numunenin resmi olarak alındığının göstergelerinden biri olan mühür; kurşun mühür, mum mühür, plastik eritme mühür veya özel kodlu olmalıdır.

4.6.2. Mühürleniş şekli, numunenin herhangi bir özelliğinin değiştirilmesinin engellenmesini sağlayacak biçimde olmalıdır.

4.6.3. Mühürlü numuneler, Numune Kayıt Kabul Birimi tarafından açılır.

4.7. Numunenin Kontrolü

4.7.1. Toksikolojik numuneler kabul edilirken şu şartlara dikkat edilmelidir.

- Numuneler, numune ile etkileşime geçmeyecek, sızdırmaz, temiz bir kapta gönderilmelidir. Numune ile ilgili detaylı bilgi (nereden, nasıl alındığı, biliniyor ise hikâyesi) eklenmelidir.
- Klinik numuneler soğuk zincir şartları altında, ağzı sıkı kapatılarak uygun numune kapları içerisinde en kısa sürede laboratuvara ulaştırılmalıdır.
- Alkol analizleri için: Sodyum florit/potasyum oksalat içeren gri kapaklı veya K2/K3 EDTA içeren mor kapaklı tüplerde en az 3 ml olacak şekilde 2 adet gönderilmelidir.
- Metanol analizine yönelik doğrulama amaçlı gönderilen numunelerde metanol intoksikasyonunu destekleyen Asidoz ve Ozmotik Gap düzeyleri resmi yazı üzerinde belirtilmelidir.
- Eser Element analizi için gönderilecek kan ve plazma örnekleri koyu mavi kapaklı, pıhtı aktivatörü veya K2EDTA içeren plastik tüpe içerisinde gönderilmelidir.
- Gönderilen kan numunelerinin hemoliz olmamış olmasına dikkat edilmelidir.
- İdrar örnekleri spot idrar kabında sızdırmayacak şekilde ambalajlanarak uygun taşıma kabı içerisinde en az 10 ml gönderilmelidir.

HAZIRLAYAN

KONTROL EDEN

ONAYLAYAN

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
HALK SAĞLIĞI
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

YAYIN TARİHİ/NO: 31.05.2024/00

REVİZYON TARİHİ/ NO: 00/0000/00

TOK / NUMUNE KABUL PROSEDÜRÜ

- Orijinal ürün analizlerinde farklı seri veya parti numarası taşıyan örnekler ayrı örnek olarak değerlendirilip ücretlendirilir.
- Hastalarda HCV, HBS, HIV, Kırım Kongo Kanamalı Ateş gibi tehlikeli ön tanı durumları mutlaka belirtilmelidir.
- Terapötik İlaç Düzeyi İzlem Tayini için en az 3 mL serum uygun taşıma kabı içerisinde gönderilmelidir.
- Antiepileptik İlaç Etken Madde Tayini için en az 3 mL serum uygun taşıma kabı içerisinde gönderilmelidir.
- İmmünsüpresif Etken Madde Tayini için 3 mL kan (EDTA'lı tüpte) uygun taşıma kabı içerisinde gönderilmelidir.
- Gıda Numunelerinde İleri Toksik Madde analizleri için en az 100 g numune uygun taşıma kabı içerisinde gönderilmelidir.
- Su Numunelerinde İleri Toksik Madde analizleri için en az 1 L numune uygun taşıma kabı içerisinde gönderilmelidir.

4.7.2. Numune Kayıt Kabul Birimi tarafından teslim alınan numunelerin soğuk zincir altında gönderilip gönderilmediğinin kontrolü yapılır, ölçüm sıcaklığı LBYS ye numune detay bilgisi olarak kayıt edilir.

İçeriği belli olmayan, personelin sağlığını ya da güvenliğini tehlikeye düşürebileceğinden şüphelenilen ve özel laboratuvar güvenliği koşullarında açılması gereken numuneler ise, ilgili laboratuvar da gerekli güvenlik önlemleri alınarak (uygun kişisel koruyucu ekipman kullanımı, çeker ocak kullanımı vb.) NKKB personeli eşliğinde ilgili laboratuvar personeli tarafından açılır.

4.7.3. Numune kabul kriterleri yönünden uygun bulunan numunenin dokümanlarının muhafazası ve evrak işlemlerinin yapılması için Ofis ve Evrak İşleri Birimine, F135-17025 Numune/ Evrak/ Doküman Teslim Defteri ile teslim edilir.

HAZIRLAYAN

KONTROL EDEN

ONAYLAYAN

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
HALK SAĞLIĞI
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

YAYIN TARİHİ/NO: 31.05.2024/00

REVİZYON TARİHİ/ NO: 00/0000/00

TOK / NUMUNE KABUL PROSEDÜRÜ

4.7.4. Müşteri tarafından getirilen ve numune kabul kriterlerine uygun bulunmayan numuneler için ilgili laboratuvar sorumlusunun görüşü alınarak F74-15189 Numune İade Formu düzenlenerek müşteriye iade edilir.

Kargo/posta ile gelen ve numune kabul kriterlerine uymayan numuneler için müşteri CT02/TOK İletişim Prosedürüne göre bilgilendirilir, F30-15189 Görüşme Tutanağı Formu kayıt edilir, F74-15189 Numune İade Formu düzenlenir.

Müşteri tarafından getirilen üst yazı Kurum evrak biriminden giriş kaydı yaptırılır. Numune ve numuneyi gönderen müşteri ile ilgili bilgiler LBYS' ye kayıt edilir.

4.7.5. LBYS'ye kayıt edilen numunelerin deney/analiz parametreleri sistem üzerinden işaretlenir.

4.7.6. Numune Kayıt Kabul Birimi tarafından numuneye kayıt no, örnek no, protokol numarası, tarih, sevki yapılan laboratuvarın adı, numunenin cinsi ve geliş amacını içeren barkot yapıştırılır. Barkodun bir nüshası yazıya yapıştırılır, bir nüshası numune üzerine uygun bir şekilde yapıştırılır ve bir nüshası da F135-17025 Numune/Evrak/ Doküman Teslim Defterine yapıştırılarak ilgili laboratuvara gönderilir. Analist Yardımcısı/Analist/Laboratuvar Sorumlusunun tekrar numune kontrolü sonunda F135-17025 Numune/Evrak/ Doküman Teslim Defterini imzalayarak teslim alınır.

4.7.7. Toksikolojik numunelere ait örnek ret koşulları aşağıda yer almaktadır.

- Hemoliz olmuş kan örneği gönderilmesi
- Yetersiz miktarda numune gönderilmesi
- Etiketlenmemiş, yanlış etiketlenmiş örnek gönderilmesi
- İstem formundaki bilgilerle örnek kabındaki bilgilerin uyumsuz olması
- Örneklerin uygun tüplerde gönderilmemiş olması

HAZIRLAYAN

KONTROL EDEN

ONAYLAYAN

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
HALK SAĞLIĞI
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

YAYIN TARİHİ/NO: 31.05.2024/00

REVİZYON TARİHİ/ NO: 00/0000/00

TOK / NUMUNE KABUL PROSEDÜRÜ

- Örneklerin laboratuvara uygun sıcaklık koşullarında ulaştırılmamış olması
- Mühürlü olarak gelen numunelerin mührünün bozulmuş olması durumlarında numuneler kabul edilmeyecektir.

4.8 Numunelerin Analiz Sonrası Saklanması:

Raporlanan ve analizi biten numuneler raporu onaylandıktan sonra analiz sonrası kalan numune en az 24 saat daha +2 °C ile +8 °C arası buzdolabına konularak muhafaza edilir. 24 saat sonunda CT14/TOK Tehlikeli Kimyasal, Tıbbi, Ambalaj ve Evsel Atık Bertarafı Çalışma Talimatı gereklerine uygun olarak imhası gerçekleştirilir.

5-İLGİLİ DOKÜMANLAR

- 5.1. PR04- Kayıtların Kontrolü Prosedürü
- 5.2. PR08- Müşteriye Hizmet Prosedürü
- 5.3. CT02-İletişim Talimatı
- 5.4. PR17- Tarafsızlık ve Gizlilik Prosedürü
- 5.5. F30- Görüşme Tutanak Formu
- 5.6. F136-17025 Numune Kabul Edilmeme Nedenleri Tablosu Formu
- 5.7. F152-17025 Mesai Dışı Numune Teslim Alma Formu
- 5.8. F106-15189 Feragat Beyanı Formu
- 5.9. F74-15189 Numune İade Formu
- 5.10. F95-17025 Kargo/Kurye Numune Kabul Defteri Formu
- 5.11. F135-17025 Numune/ Evrak/ Doküman Teslim Defteri Formu
- 5.12. CT18/TOK Tehlikeli Kimyasal, Tıbbi, Ambalaj ve Evsel Atık Bertarafı Çalışma Talimatı
- 5.13. F104-15189 .... Yılı .... Ayı İçapçı Listesi Formu
- 5.14. İçapçı Çalışma ve İzin Formu

6-REFERANSLAR

- 6.1. ... Yılı Fiyat Tarifeleri ve Analiz Bilgileri Rehberi
- 6.2. www.aruplab.com

HAZIRLAYAN

KONTROL EDEN

ONAYLAYAN

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
HALK SAĞLIĞI
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

YAYIN TARİHİ/NO: 31.05.2024/00

REVİZYON TARİHİ/ NO: 00/0000/00

TOK / NUMUNE KABUL PROSEDÜRÜ

7-KAYITLAR

Bu prosedürün uygulanması sonucu ortaya çıkan kayıtlar, PR04/TOK Kayıtların Kontrolü Prosedürü ve Devlet Arşiv Hizmetleri Hakkındaki Yönetmelik gereklerine uygun olarak kayıt altına alınır.

8-REVİZYON TARİHÇESİ

Yayın Tarihi	Yayın No	Revizyon Tarihi/No	Değiştirilen Madde No	Değişen /Çıkan/Eklenen Metin

HAZIRLAYAN

KONTROL EDEN

ONAYLAYAN